

Szent-Györgyi Albert a Nobel-díjas magyar orvostudós

A Nobel-díj alapítása, jelentősége. — A vitaminok mivolta. — A C vitamin. A hexuronsav felfedezése. — Szent-Györgyi professzor a magyar nemzet büszksége.

Írta: NÁNÁSSY LÁSZLÓ.

Már több, mint egy hete, hogy a távfró és a rádió világgá röpitette a hírt, hogy az ezidei orvosi Nobel-díjat magyar tudós Szent-Györgyi Albert, a szegedi egyetem orvostanára kapta meg korszakalkotó felfedezéseért. Ha az elmúlt héti magyar napilapokat olvassuk, örömmel állapíthatjuk meg, hogy az egész magyar sajtó ünnepelte tudós hazánkfiát, kinek nagy tudása az egész világ előtt elismerést nyert:

Szent-Györgyi professzort ért tudományos kitüntetés az egész magyar nemzet díszösége.

Nemcsak a belföldi lapok, de az egész világsajtó e napokban Szent-Györgyi professzorral foglalkozott s a magyar tudás világszínvonala méltó elismerést nyert Szent-Györgyi professzor személyében.

Nem lesz talán érdektelen, ha röviden ismertetjük a Nobel-díj eredetét, mivoltát és jelentőségét.

A Nobel-díjat — Nobel Alfréd svéd kémikus alapította.

Nobel Alfréd használta fel a nitroglicerint, mint robbantóanyagot a technikában: sikerült e veszedelmes szer robbanóképességét csökkentenie 1866-ban a dinamit feltalálásával. Ugyancsak Nobel Alfréd találta fel a nitroglicerinnel zselatinált lögyapotot is. Füstnélküli puskaporának gyártására több gyárat alapított: egyet Dünebergben az Elbe mellett, egyet Svédországban, ahol jelentékeny ágyúöntőműhelyt állított fel, végül kettőt Olaszországban.

Végrendeletében 50 millió frankra becsült vagyonából létesítette a nevére elnevezett alapítványt.

E hatalmas vagyon kamatjairól úgy intézkedett, hogy az összeg öt részre osztva, évenként mint Nobel-díj adásak olyan kiváló nagy embereknek, akik 1. a fizika, 2. kémia, 3. az orvostudomány terén korszakos felfedezést tettek, továbbá 4. akik eszményi tartalmú irodalmi munkássággal tűnnek ki, vagy 5. az emberiség, illetve a világbéke érdekében nagy jelentőségű eredményt értek el.

A fizikai és kémiai díjakat a stockholmi Természettudományi Akadémia, az orvosi a stockholmi Karolina Orvosi Intézet, az irodalmi a stockholmi Akadémia, a békedíjat pedig a norvég storthingtól választott ötagú bizottság ítéli oda.

A Nobel-díj ma közel kettőszáz-ezer magyar pengő értékű.

1901-ben osztották ki először a Nobel-díjat, amikor is a fizikai díjat Röntgen, a kémiai Van't Hoff, az orvosi pedig Behring nyerte el, mindegyik világhírű tudós volt a maga szakmájában.

Magyar tudósnak talán a legnehezebb a Nobel-díj elnyerése, mert nagyon sok nehézséggel jár a magyar tudósoknak a világ tudósait megelőzni s munkásságukat a világviszonylatban

ismertté, de még inkább elismertté tenni.

Szent-Györgyi Albert minden nehézséget letudott győzni s lángelméje, alkotóképessége világviszonylatban ismertté tette a magyar tudomány kiválóságát.

Amint ismeretes Szent-Györgyi professzor az u. n. C vitamin felfedezésével érte el világhírnevét és ennek révén nyerte el az ideai Nobel-díjat.

Talán kevesen tudják az olvasók közül, hogy tulajdonképpen mik is azok a vitaminok, illetve mi a C vitamin?

Vitaminok azok az anyagok, amelyek nem lőmégükkel, hanem pusztá jelentőségükkel sajátságosan szabályoznak bizonyos életfolyamatokat.

Hiányuk vagy túlkeves mennyiségben való jelenlétük következtében beáll megbetegedések (az u. n. avitaminózisok), amelyek viszont bizonyos vitaminok adagolásával teljesen meggyógyíthatók.

Nem ismertetjük e cikk keretében a vitaminhiányok tüneteit és a vitaminok bonyolult osztályozását, hanem egyenesen rámutatunk a Szent-Györgyi professzortól felfedezett C vitamin mivoltára.

A C vitamin megvédi a szervezetet a skorbut nevű betegségtől, szabályozza a csontok anyagforgalmát, hatással van a fogak kifejlődésére és fenntartására. Befolyással van a sejtközi ragasztóállomány kialakulására, résztvesz a szervezet hőszabályozásában, hatással van az idegek működésére.

A C vitamin előfordul — még pedig igen nagy mennyiségben a zöldpaprikában, a paradicsomban, a parajban, a hagymában, a citromban, a narancsban, a barackban, banánban, málnában, szederben és görögdióban, továbbá a tejben.

Szent-Györgyi professzor 1922-ben kezdte meg az ezirányú tudományos vizsgálatait.

Meg volt arról győződve, hogy a sejtlélegzésnél nincs és nem is lehet lényegi különbség állat és növény között: úgy gondolta, hogy a mellékvesék ebben a folyamatban feltétlenül részt kell venniük.

A szegedi Orvosi Vegytani Intézetben végezte az ezekre vonatkozó tudományos buvárkodásokat és kísérleteket.

1928-ban Cambridgeben egy vegyi-anyagot fedezett fel, amelyet hexuronsavnak nevezett el

és amelyet káposztából, narancsból és a mellékvese kergéből kristályosan tudott előállítani.

Ez az anyag vegyi szempontból feltűnően érdekes tulajdonságú. Azt már csak szakemberek tudják kellőleg értékelni, hogy ez a hexuronsav, amely tulajdonképpen cukorszzerű (szénhidrát)

vegyület, igen erős redukáló anyag, amely redukecióval maga oxidálódik. Bámulatoson érdekes ez anyag működése. Szent-Györgyi professzor kimutatta, hogy a káposztalevél sejteiben ez az anyag a sejtlélegzés középpontjában áll.

A felfedezett hexuronsavnak a szerepe az, hogy a hidrogén és az oxigén egyesülését közvetítse.

Szent-Györgyi professzor a növényi oxidációs rendszereket egyenként vette vizsgálat alá abban a reményben, hogy a mellékvesekéreg működésére vonatkozólag az annyira óhajtott felvilágosítást meghozzák. Ez sikerült is, amikor felfedezte a hexuronsav tulajdonságait.

J. Sz. Svirbelyvel a szegedi Orvosi Vegytani Intézetben való együttműködés megadta a lehetőséget a hexuronsav skorbut ellenes hatásának kivizsgálására.

Szent-Györgyi professzor hosszú beható kísérletek alapján kétségtelenül megállapította, hogy a hexuronsav és a C vitamin azonosak.

Messze vezetne e megállapítás élet-tani, életvegytani, kórtani és terápiái jelentőségének részletes fejtegetése, ami nagyon istúlhaladna egy napilap cikk tartalmát.

E felfedezés nagyjelentőségét mindenki megértheti abból a tényből,

hogy ezért kapta meg Szent-Györgyi professzor a világjelentőségű Nobel-díjat.

Grósz Emil, világhírű magyar szociológus-professzorunk a Pesti Napló október 31. számában gyönyörű méltalást írt Szent-Györgyi Albert professzorról, mint kultúrpolitikusról.

Többek között azt írja Grósz Emil professzor: „Szent-Györgyi Albert a természettudományokat experimentális filozófiának nevezi. A természettudomány céljait a legmélyebb igazságok, a legmélyebb bölcsesség, — az Isten megismerését tűzi ki. Így ha a természettudomány a természet törvényeit kutatja, úgy az isteni bölcsességet próbálja megérteni, melynél mélyebb bölcsesség nincsen!”

Magasztos szép világszemlélet! Ön-kéntelenül is eszünkbe kell jutnia a régi bölcsék megállapításának, kik azt hirdették, hogy a bölcsesség kezdete az Isten félelme!

Szent-Györgyi professzor a magyar tudományos kutatás büszksége, akire minden magyar embernek hálattal lélekkel kell tekintenie, mert a mai történelmileg oly nehéz időkben az egész világ figyelmét felhívta a magyar tudás, a magyar alkotóképesség kiválóságára!